

Културна и просветна политика

Школство у Србији XIX века

Србија је током читавог XIX и почетком XX века била земља са великим бројем неписмених људи. Средином XIX века број елементарно писмених је износио око 4 % популације. Значај школа су већ уочиле и устаничке старешине, те се током Првог српског устанка **оснива Велика школа у Београду 1808. године заслугама Доситеја Обрадовића и Ивана Југовића**. Настава је била разредна, што значи да један је наставник у свом разреду држао наставу из свих предмета. Уџбеника није било, па су ђаци учили из бележака са предавања. Упис у школу је био условљен само знањем писања, читања и рачунања. Први ученици ове школе су били синови устаничких вођа. Кроз велику школу је прошло око 40 ученика током целокупног њеног рада. Војним поразом 1813. године нестала је и Велика школа.

Године 1835. у Крагујевцу је отворена прва гимназија у Србији. У почетку је имала четири разреда а затим свих шест и у њој су предавали највиђенији учени људи. Друга гимназија је отворена у Београду 1838. године.

Развој високог школства

Кнез Милош Обреновић је **1. јула 1838. указом основао Лицеј** (у рангу више школе) и продужио гимназијско школовање са четири на шест година.

Велика школа је основана 1863. године као наследник Лицеја и била је највиша образовна институција у Србији између 1863. и 1905. године.

Велика школа је напредовала током четири деценије и постала претеча универзитета, али ипак ни до краја свог постојања није достигла довољан ниво да прерасте у универзитет. **Универзитет се оснива 1905. године**, тако што је сав наставни кадар Велике школе распуштен и избор новог наставног кадра поверен осморици највећих стручњака који су били и први редовни професори Београдског универзитета.

САНУ

Српска академија наука и уметности је највиша научна и уметничка установа у Србији. Наследила је Друштво српске словесности и Српско учено друштво. **Установљена је 1886. године** и називала се *Српска краљевска академија*. Године 1947. је преименована у *Српску академију наука*. Касније, законом из 1960, она је променила назив у *Српску академију наука и уметности* (скраћено *САНУ*). Први председник академије био је Јосиф Панчић.

Оснивање позоришта

Прво позориште у Србији се отвара у Крагујевцу указом кнеза Милоша 1835. године, први директор је био **Јоаким Вујић**, а понело је име **Књажевско српски театар**. Репертоар Театра чинила су углавном дела Јоакима Вујића, а глумачки ансамбл, поред Вујића који је био главни глумац и редитељ, сачињавали су млади чиновници и ђаци гимназије. Напорима кнеза Михаила отворено је прво стално позориште у Београду – Народно позориште 1868. године.